

Dünyada ve Türkiye’de Afet Yönetim Sistemleri

İshak AYDEMİR¹

Bülent ÖNGÖREN²

Sibel TEMİZ SARIKAYA³

GİRİŞ

Afet, bir toplumun tamamını veya belirli kesimlerini kapsayan sosyal, ekonomik ve fiziksel kayıplara neden olan, olağan düzeni ve insan yaşamını bozan veya durduran, toplumun baş edemediği doğa veya insan kaynaklı olaylardır (AFAD, 2023). Doğası gereği yıkıcı özelliğe sahip olan afet durumları ile başetmek için bir afet yönetim sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Afetlerin etkileri ve büyüklüğü dikkate alındığında bireysel çabalar yerine kolektif iyi organize edilmiş bir plan ve program ile müdahale etkili olacaktır.

Günümüzde afetler, küresel ölçekte sayı, sıklık, yoğunluk, ölçek ve karmaşıklık açısından artacaktır. Bu artış hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde büyük insan kayıplarına, yaşam alanlarının ve geçim kaynaklarının yok olmasına neden olacak ve büyük şehirler kadar izole köylerde de yaşamı önemli ölçüde aksatacaktır. Anadolu’daki depremlerden Amerika Birleşik

¹ Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, ishak.aydemir@sbu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8910-9413.

² Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Seydikemer Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Sosyal Hizmet Bölümü, bulentogoren@mu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1288-0765.

³ Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, sibeltemiz@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4993-9513.

SONUÇ

Sonuç itibari ile her ülke kendi koşullarına, gelişmişlik düzeyine, coğrafik yapısına ve karşılaştığı afet türlerine yönelik olarak kendi olanakları çerçevesinde afet yönetim sistemlerini planlayıp uygulamaktadır. Genel olarak baktığımızda ülkelerin benzer afet yönetim sistemlerine sahip olduklarını görmekteyiz. Afet yönetim sisteminin en önemli özelliği, organize edilen yapının ve sistemin afetin öncesinde, afet esnasında ve afet sonrasında etkin bir şekilde işlemesi, uygulanması ve işe yaramasıdır. Ülkemiz afet yönetim sistemi olan TAMP'ın son derece iyi organize edilmiş, afet sürecinde ve sonrasında etkin bir rol aldığını görmekteyiz. Ancak, afet öncesinde alınması gereken tedbirler konusunda yani risk yönetimi konusunda istenilen düzeyde çalışmaların yapılamadığını görmekteyiz. Bu durumun ülkemizin tarihsel süreçteki izlenilen politikalar ve afet yönetim sistemlerinin etkili olamamasından kaynaklanmaktadır. TAMP'ın on yıllık bir geçmişi olduğunu görmekteyiz. Süreç içerisinde afet öncesi organizasyonunun da başarılı olacağına inanmaktayız.

KAYNAKLAR

- AFAD. (2023). Türkiye Afet Müdahale Planı. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudaha-le-plani>.
- Alston, M., Hazeleger, T., Hargreaves, D. (2019). *Social work and disasters*. Routledge.
- Erkal, T., Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de afet yönetimi. *Eastern Geographical Review*, 14(22), 147-164.
- FEMA. (2002). Federal response plan. 9230.1-P Supersedes FEMA 229, April 1992.
- FEMA. (2023). We Are FEMA helping people before, during, and after disasters. https://www.fema.gov/sites/default/files/2020-03/publication-one_english_2019.pdf
- JDCM. (1997). Disaster countermeasures basic act. <https://www.adrc.asia/documents/law/DisasterCountermeasuresBasicAct.pdf>.
- Sahin, S. (2019). The disaster management in Turkey and Goals of 2023. *Turk. J. Earthq. Res.*, 1(2), 180-196.
- Şengün, H. (2007). Afet yönetimi sistemi ve Marmara Depremi sonrası yaşanan sorunlar (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı / Kent ve Çevre Bilimleri Bilim Dalı.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2023). Kriz. <https://sozluk.gov.tr/>
- Tierney, K., (2012). Disaster governance: Social, political, and economic dimensions. *Annu. Rev. Environ. Resour*, 37, 341-63.
- Yavuz, Ö. (2013). Afetler sonrası yapılan yardımlar ve sosyal hizmetler (Yüksek lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı.
- Yazılıtaş, A. (2015). Türk afet yönetim sisteminde risk odaklı yönetimin Önemi. *Türk İdare Dergisi*, 481, 559-578.
- https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/TAMP.pdf